JAK NAUCZYĆ NASTOLATKA ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ

W ŚWIECIE POKUS I EMOCJI?

ZEBRANIE Z RODZICAMI

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

KIEDY DOSTAŁAŚ/DOSTAŁEŚ PO RAZ PIERWSZY WŁASNE PIENIĄDZE? CZY WTEDY KTOŚ NAUCZYŁ CIĘ, JAK JE WYDAĆ?

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

POZIOM WIEDZY FINANSOWEJ POLAKÓW 2025. EDYCJA VIII

- **33% badanych** uważało, że poziom ich wiedzy ekonomicznej jest mały i raczej mały.
- Jedynie **co piąta osoba** badana planowała budżet domowy w systematyczny sposób.
- Rozumienie podstawowych pojęć nie przekładało się na umiejętności finansowe.
- Rodzice są kluczowi w kształtowaniu dobrych nawyków finansowych u dzieci, ale z powodzeniem mogą ich wspierać placówki edukacyjne.

Źródło: „Poziom wiedzy finansowej Polaków 2025. Edycja VIII", CBM Indicator na zlecenie Fundacji GPW i Fundacji Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2025, https://www.gpw.pl/pub/GPW/files/PDF/KEE_badanie_2025.pdf (dostęp: 27.09.2025).

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

KRAJOWA STRATEGIA EDUKACJI FINANSOWEJ

- Ważne jest ćwiczenie umiejętności finansowych na co dzień
- Szkoła może wspierać rodziców w kształtowaniu dobrych nawyków finansowych u dzieci
- Z dziećmi trzeba rozmawiać o pieniądzach i wydatkach

Źródło: Ministerstwo Finansów, „Krajowa Strategia Edukacji Finansowej. Polityka na rzecz rozwijania kompetencji finansowych", Warszawa 2024, https://www.gov.pl/web/finanse/krajowa-strategia-edukacji-finansowej (dostęp: 27.09.2025).

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

HISTORIA MAGDY, KLASA 8

Magda ma 14 lat, dostaje kieszonkowe i czasem drobne przelewy na telefon od rodziców.

Często wydaje pieniądze na doładowania gier, subskrypcje czy drobne zakupy online, nie zawsze mówiąc o tym rodzicom. Potem brakuje jej pieniędzy na dodatkowe jedzenie lub na drobne wydatki szkolne.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

HISTORIA MAGDY, KLASA 8

Potrzeba	Zachcianka

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA DECYZJE FINANSOWE NASTOLATKÓW

- rodzina i wzorce domowe
- rówieśnicy, moda
- reklamy i media społecznościowe
- dostępność pieniędzy
- wartości i priorytety
- umiejętność planowania wydatków
- emocje

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

KARTA PRACY. ZADANIE 1.

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ			
Etap	**Zachowanie dziecka**	**Zadania rodziców**	**Błędy wychowawcze**
	■ porównuje ceny ■ planuje oszczędzanie na konkretny cel, ale brakuje mu wytrwałości	■ pomoc w określeniu celów oszczędzania ■ wspólne analizowanie cen ■ wspieranie pierwszych doświadczeń zarobkowych	■ narzucanie decyzji zakupowych ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ planowanie za dziecko
	■ porównuje ceny ■ nie decyduje od razu ■ potrafi zrezygnować z czegoś ■ zastanawia się nad ryzykiem i zyskiem	■ wspólne planowanie wydatków ■ rozmowy o wyborach i decyzjach ■ stosowanie w rozmowach pytań zamiast poleceń	■ krytykowanie decyzji dziecka ■ unikanie rozmów o pieniądzach ■ wyręczanie w podejmowaniu decyzji
	■ myśli o przyszłości ■ planuje z wyprzedzeniem ■ jest gotowe do podejmowania trudnych decyzji finansowych	■ włączanie w planowanie budżetu rodzinnego ■ wspieranie pomysłów na zarabianie ■ pomoc konieczna przy prowadzeniu konta bankowego	■ nieufność ■ ograniczanie swobody działania ■ wyśmiewanie
	■ nie rozróżnia potrzeb i zachcianek ■ kupuje impulsywnie ■ kupuje pod wpływem nacisków rówieśników	■ wprowadzanie prostych zasad dotyczących kieszonkowego ■ rozmowy o wartościach i wyborach	■ brak komentarza lub moralizowanie ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ porównywanie z innymi dziećmi

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZADANIE 1 – ODPOWIEDZI

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ			
Etap	Zachowanie dziecka	Zadania rodziców	Błędy wychowawcze
I	■ nie rozróżnia potrzeb i zachcianek ■ kupuje impulsywnie ■ kupuje pod wpływem nacisków rówieśników	■ wprowadzanie prostych zasad dotyczących kieszonkowego ■ rozmowy o wartościach i wyborach	■ brak komentarza lub moralizowanie ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ porównywanie z innymi dziećmi

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZADANIE 1 – ODPOWIEDZI

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ			
Etap	Zachowanie dziecka	Zadania rodziców	Błędy wychowawcze
II	■ porównuje ceny ■ planuje oszczędzanie na konkretny cel, ale brakuje mu wytrwałości	■ pomoc w określeniu celów oszczędzania ■ wspólne analizowanie cen ■ wspieranie pierwszych doświadczeń zarobkowych	■ narzucanie decyzji zakupowych ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ planowanie za dziecko

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZADANIE 1 – ODPOWIEDZI

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ			
Etap	Zachowanie dziecka	Zadania rodziców	Błędy wychowawcze
III	■ porównuje ceny ■ nie decyduje od razu ■ potrafi zrezygnować z czegoś ■ zastanawia się nad ryzykiem i zyskiem	■ wspólne planowanie wydatków ■ rozmowy o wyborach i decyzjach ■ stosowanie w rozmowach pytań zamiast poleceń	■ krytykowanie decyzji dziecka ■ unikanie rozmów o pieniądzach ■ wyręczanie w podejmowaniu decyzji

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ZADANIE 1 – ODPOWIEDZI

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ			
Etap	Zachowanie dziecka	Zadania rodziców	Błędy wychowawcze
IV	■ myśli o przyszłości ■ planuje z wyprzedzeniem ■ jest gotowe do podejmowania trudnych decyzji finansowych	■ włączanie w planowanie budżetu rodzinnego ■ wspieranie pomysłów na zarabianie ■ pomoc konieczna przy prowadzeniu konta bankowego	■ nieufność ■ ograniczanie swobody działania ■ wyśmiewanie

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ROZWÓJ ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ

TABELA ROZWOJU ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ

Etap	Zachowanie dziecka	Zadania rodziców	Błędy wychowawcze
I	■ nie rozróżnia potrzeb i zachcianek ■ kupuje impulsywnie ■ kupuje pod wpływem nacisków rówieśników	■ wprowadzanie prostych zasad dotyczących kieszonkowego ■ rozmowy o wartościach i wyborach	■ brak komentarza lub moralizowanie ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ porównywanie z innymi dziećmi
II	■ porównuje ceny ■ planuje oszczędzanie na konkretny cel, ale brakuje mu wytrwałości	■ pomoc w określeniu celów oszczędzania ■ wspólne analizowanie cen ■ wspieranie pierwszych doświadczeń zarobkowych	■ narzucanie decyzji zakupowych ■ finansowanie wszystkich zakupów dziecka ■ planowanie za dziecko
III	■ porównuje ceny ■ nie decyduje od razu ■ potrafi zrezygnować z czegoś ■ zastanawia się nad ryzykiem i zyskiem	■ wspólne planowanie wydatków ■ rozmowy o wyborach i decyzjach ■ stosowanie w rozmowach pytań zamiast poleceń	■ krytykowanie decyzji dziecka ■ unikanie rozmów o pieniądzach ■ wyręczanie w podejmowaniu decyzji
IV	■ myśli o przyszłości ■ planuje z wyprzedzeniem ■ jest gotowe do podejmowania trudnych decyzji finansowych	■ włączanie w planowanie budżetu rodzinnego ■ wspieranie pomysłów na zarabianie ■ pomoc konieczna przy prowadzeniu konta bankowego	■ nieufność ■ ograniczanie swobody działania ■ wyśmiewanie

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

WARTO PAMIĘTAĆ

- Kształtowanie się odpowiedzialności finansowej człowieka to proces związany m.in. z rozwojem myślenia przyczynowo-skutkowego czy z wpływem (lub brakiem odpowiedniego wpływu) otoczenia.
- Osiąganie kolejnych etapów rozwoju odpowiedzialności finansowej nie chroni przed błędami – każdy etap może być nauką.
- Budowanie dojrzałych nawyków finansowych to proces, który wymaga czasu, praktyki oraz wsparcia ze strony rodziny i szkoły.
- Rozróżnienie między potrzebą a zachcianką to wspieranie świata wartości dziecka.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

JAKIE ZASADY WARTO STOSOWAĆ W DOMU?

- Rozmawiajcie o pieniądzach, o planowaniu wydatków i sposobach na oszczędzanie.
- Ustalcie wspólny cel oszczędzania oraz zasady odkładania pieniędzy.
- Uzgodnijcie stałe kieszonkowe i nauczcie dziecko planować wydatki.
- Bądźcie dla dziecka dobrym przykładem.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

JAK NAUCZYĆ NASTOLATKA ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ
W ŚWIECIE POKUS I EMOCJI?

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.